

BADANIE WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Do kategorii: małe i średnie przedsiębiorstwa zalicza się podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na ich formę prawną, zatrudniające mniej niż 250 pracowników oraz mające roczny obrót nie przekraczający 50 mln. euro lub całkowity bilans roczny nie przekraczający 43 mln. euro. Kwestie te szczegółowo reguluje *Załącznik I do 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)* (Dz. Urz. UE L 214 z 09.08.2008, str. 3).

Do badania wielkości przedsiębiorstw bierze się pod uwagę dane odnoszące się do ostatniego zatwierdzonego okresu obrachunkowego. W przypadku nowych przedsiębiorstw badania można dokonać w trakcie roku obrotowego biorąc pod uwagę dane pochodzące z oceny dokonanej w dobrej wierze. Istotne jest to, że zmiana wielkości przedsiębiorstwa ma miejsce tylko wówczas, jeśli zjawisko (zwiększenie lub zmniejszenie wartości badanych skutkujących przeniesieniem do innej kategorii) powtórzy się w ciągu dwóch kolejnych lat.

W grupie małych i średnich przedsiębiorstw wyróżnić można mikro, małe oraz średnie przedsiębiorstwa. Wielkości właściwe dla każdej kategorii przedstawia zamieszczona poniżej tabela. Wyjaśnienia wymaga, iż klasyfikacja do danej kategorii następuje po spełnieniu tylko dwóch kryteriów. Pierwszym z nich – obowiązkowym – jest pułap dotyczący wielkości zatrudnienia. Drugim kryterium jest pułap dotyczący obrotu lub bilansu – w zależności która z danych jest korzystniejsza dla przedsiębiorstwa, przy czym wartość rocznego obrotu jest brana pod uwagę bez uwzględniania podatku VAT oraz innych podatków pośrednich.

Tab. 3. Kryteria określające wielkość przedsiębiorstw.

kryterium	KRYTERIUM 1	KRYTERIUM 2	
	wielkość zatrudnienia (w RJR ¹)	wartość rocznego obrotu (w mln. euro)	wartość całkowitego bilansu rocznego (w mln. euro)
wielkość przedsiębiorstwa			
mikroprzedsiębiorstwo	poniżej 10	do 2	do 2
małe przedsiębiorstwo	poniżej 50	do 10	do 10
średnie przedsiębiorstwo	poniżej 250	do 50	do 43

Oceny wielkości zatrudnienia dokonuje się w oparciu o tzw. roczne jednostki robocze (dalej – RJR), określające liczbę pracowników zatrudnionych na pełnych etatach w ciągu całego roku referencyjnego oraz innych osób, które pracowały w niepełnym wymiarze godzin lub sezonowo stanowiąc, tym samym, ułamkowe części RJR. Do badania bierze się pod uwagę personel przedsiębiorstwa składający się z pracowników, właścicieli – kierowników, partnerów prowadzących regularną działalność w przedsiębiorstwie i czerpiących z niego korzyści finansowe oraz osoby pracujące dla przedsiębiorstwa, podlegające mu i uważane za pracowników na mocy prawa krajowego. Wielkość zatrudnienia określa się bez uwzględnienia praktykantów i studentów odbywających szkolenie zawodowe w

¹ RJR – roczne jednostki robocze – termin zdefiniowany w dalszej części opracowania.

przedsiębiorstwie na podstawie umowy o praktykę lub szkolenie zawodowe oraz okresów trwania urlopów macierzyńskich lub wychowawczych.

W przypadkach przedsiębiorstw nie pozostających w żadnych związkach z innymi podmiotami ustalenie wielkości przedsiębiorstwa jest stosunkowo proste. W przeciwnym wypadku badając wielkość przedsiębiorstwa, należy wziąć pod uwagę występujące powiązania i w zależności od ich rodzaju można wyróżnić: przedsiębiorstwa niezależne, przedsiębiorstwa partnerskie oraz przedsiębiorstwa związane. Sam fakt występowania powiązań przedsiębiorstw nie wyklucza ich automatycznie z kategorii małych i średnich przedsiębiorstw.

W sposób szczegółowy powiązania pomiędzy przedsiębiorstwami oraz zakres danych uwzględnianych przy ocenie wielkości przedsiębiorstw reguluje przywołane rozporządzenie.

W związku trudnościami w praktycznej ocenie statusu przedsiębiorstw, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości przygotowała narzędzie informatyczne – kwalifikator MSP – pozwalające na ustalenie wielkości przedsiębiorstw. Kwalifikator dostępny jest na stronie internetowej Agencji: www.parp.gov.pl.

Ponadto, ustalając wielkość przedsiębiorstwa, można skorzystać z bezpłatnych usług partnerów Agencji – Regionalnych Instytucji Finansujących – działających w każdym województwie i prowadzących Regionalne Punkty Konsultacyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw. Pracownicy wskazanych instytucji powinni udzielić pomocy i wyjaśnić ewentualne wątpliwości dotyczące określenia wielkości przedsiębiorstw.

1.1. Przedsiębiorstwa niezależne

Do grupy przedsiębiorstw niezależnych zaliczane są podmioty działające samodzielnie oraz inne, posiadające nie więcej niż 25 proc. udziałów lub głosów w jednym lub kilku innych przedsiębiorstwach, pod warunkiem, że inne podmioty posiadające mniej niż 25 proc. udziałów lub głosów (każdy) w tych przedsiębiorstwach nie są związane w rozumieniu powołanego rozporządzenia. Kwalifikacja przedsiębiorstw jako niezależnych po przekroczeniu wskazanego progu (maksymalnie do progu 50 proc.) jest możliwa tylko w enumeratywnie wymienionych przypadkach, tj. jeśli dotyczy następujących inwestorów:

- publicznych korporacji inwestycyjnych, spółek kapitałowych podwyższonego ryzyka, osób fizycznych lub grup osób prowadzących regularną działalność inwestycyjną podwyższonego ryzyka, które inwestują kapitał własny w firmy nie notowane na giełdzie (tzw. anioły biznesu) pod warunkiem, że cała kwota inwestycji aniołów biznesu w przedsiębiorstwo nie przekroczy 1 250 tys. euro,
- uniwersytetów lub niedochodowych ośrodków badawczych,
- inwestorów instytucjonalnych łącznie z regionalnymi funduszami rozwoju,
- samorządów lokalnych z rocznym budżetem nieprzekraczającym 10 mln. euro oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 tys.

Ustalenie niezależności przedsiębiorstwa jest ważne dla określenia jego wielkości. W takim przypadku, ocenie podlegają tylko dane badanego przedsiębiorstwa. Nie uwzględnia się zatem danych innych przedsiębiorstw.

1.2. Przedsiębiorstwa partnerskie

Jeśli wartości dotyczące udziałów lub głosów określone w wysokości 25 proc. zostaną przekroczone w relacjach typu *upstream* lub *downstream* (oprócz wyjątków wskazanych w części 3.1. opracowania, odnoszącej się do przedsiębiorstw niezależnych), lecz są nie wyższe niż 50 proc., występująca zależność kwalifikuje przedsiębiorstwa jako partnerskie. Należy jednak zauważyć, że jeśli próg 25 proc. dotyczący kapitału lub praw głosów zostanie przekroczony przez jeden lub kilka organów państwowych (pośrednio lub bezpośrednio, wspólnie lub indywidualnie), to z wyjątkiem inwestorów wymienionych powyżej (w części 3.1.), przedsiębiorstwo takie nie będzie uznane za małe lub średnie.

W przypadku występowania powiązania partnerskiego, w ocenie należy uwzględnić dane przedsiębiorstwa badanego oraz proporcjonalne (do wartości procentowej kapitału lub praw głosu) wielkości danych przedsiębiorstw pozostających w relacjach *upstream* lub *downstream*.

1.3. Przedsiębiorstwa związane

Po przekroczeniu progu 50 proc. dotyczącego kapitału lub praw głosu, przedsiębiorstwa traktowane są jako związane. Przywołane rozporządzenie definiuje przedsiębiorstwa jako związane, jeśli występuje jeden z poniższych związków:

- przedsiębiorstwo posiada większość praw do głosowania udziałowców lub członków w innym przedsiębiorstwie,
- przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków w innym przedsiębiorstwie,
- przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo, zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniem w jego dokumencie założycielskim lub statucie
- przedsiębiorstwo może, zgodnie z umową, kontrolować samodzielnie większość głosów udziałowców lub członków w innym przedsiębiorstwie.

Przy obliczaniu danych przedsiębiorstwa należy również wziąć pod uwagę powiązania w odniesieniu do osób fizycznych lub grup osób działających wspólnie, jeśli prowadzą działalność lub jej część na rynkach pokrewnych.

W przypadku, jeśli próg 50 proc. dotyczący kapitału lub udziałów zostanie przekroczony przez jeden lub kilka organów państwowych (pośrednio lub bezpośrednio, wspólnie lub indywidualnie), przedsiębiorstwo nie będzie zakwalifikowane jako małe lub średnie.

Zwykle przedsiębiorstwa związane są od siebie zależne oraz sporządzają sprawozdania skonsolidowane. Określając wielkość przedsiębiorstwa zależnego do obliczeń stosuje się dane badanego przedsiębiorstwa oraz dane (100 proc.) przedsiębiorstwa związanego.